

مدیری : ابن السری
احمد جودت

مؤسسی : ابن السری
مصطفی نامق

آشیان

ادبی ، علمی ، سیاسی ، اجتماعی ، فنی ، اخلاق هفته لقی مجموعه در .

پنجشنبه

ایکینچی جلد

نومرو ۲۳

برنجی سنه

۲۶ محرم ۱۳۲۷

۵ شباط ۱۳۲۴

مندرجات

ماضی و آتی سعید حکمت	عثمانی دمیریوللری محمد امین
شناسی مرحوم عبدالحق حامد	قادرین روحی جیل سلیمان
خیال مشخص قاتق عالی	عفو مشتاق
حاجی حیاتی کایسلی رفعت	

استانبول

محل ادارسی : جفال اوغلنده اداره مخصوصه

جفال اوغلنده اباصوقیه جاده سنده : « مطبعه خیریه و شرکاتی »

۱۳۲۴

ممالك عثمانیه دمیر یوللری تاریخچهسی

آلمان پولتیقهسی

۱۲۵۷ — ۱۳۲۴

آلمانیا نك دمیر یوللر مزی تحت تصرفه کچیر مسی

براین حکومتی، اوجالب دقت فکیر عاقبتیه مالک بولندیغمز طرق مواصله کیردی علی انتعاقب ضبط ایتدی .

مرتب اولدیغی قدر ماهرانه اولان بوتماک آلمان پولتیقهسینک مظاهرتی برکرده دهاجهان کوستردی . دائماً برنکر مثبت ومادی تعقیب ایدن آلمانیا، داخل ممالکده قالان ثروت طبعیه نك اداره مستبدیه بناء غیر قابل استفاده اولدیغی، حیات مایه واجبییه نك محدود العدد برقچ شهرده تکائف ایتدیکنی اکلایه رق بونقاط اساسیه آره سنی ربطایدجک طرق مواصله نادره وسریعه نك مستقبده متصرفی ایچون ممالکینک هیئت مجموعه سنی ضبطه وسیله اوله جغه حکم ایتدی . ممالکمز بعض جهتلرینه نظراً اوروپا حکومتلرینک باشلیجه لری آره سندده انقسامه اوغرامش واز جمله انکلین، آلمان، آوستریا لیر، فرانسیز لر تکمیل دمیر یوللر مزه صاحب بولمشدر .

آئیده کی جدول بر خلاصه دن عبارت اولمغه ایشک اهمیتی کوسترمک ایچون مذکور شرکتلرک هریری بوجه آتی آیری آیری تدقیق ایدامشدر .

دمیر یول شرکتلری باشلیجه درت قسمة تفریق ایدلدی :

۱ — فرانسیز قومپانیه لری ؛

۲ — آلمان قومپانیه لری ؛

۳ — دلائل مختلفه یه نظراً آلمان قونترولی آلتیه کچمک اوزره بولسان قومپانیه لر ؛

۴ — عارضی اوله رق آلمان دائرة نفوذی تحتیه کیرمسی محتمل بولسان شرکتلر .

ممالك عثمانیه ده مؤسس دمیر یول شرکتلرینک ایشلتمکده اولدقلری خطلر

آنا خطلریله شعبه لر	طول کیلو مترو	رأیلا آره سندده کی آچیقلاق متره	یکون کیلو متره
اوروپای عثمانی دمیر یوللری	۱۲۷۳	۱۰۴۴	۲۰۰۰
	۲۱۹	—	
	۵۰۸	—	
اوروپای عثمانی یکونی			
اناطولی دمیر / حیدر پاشا - انقره خطی	۵۸۷	۱۰۳۴	
یوللری / اسکیشهر - قونییه —	۴۴۴	—	
بغداد دمیر / قونییه - بلغورلی —	۱۹۹	—	
یولی	۴۱	۱۰۱۰	
مدانییه - بروسه دمیر یولی			
آبدین دمیر / ازمیر - دینار خطی	۵۱۶	۱۰۴۴	
یولی			
ازمیر قصبه / ازمیر - افیون قره حصار خطی	۵۱۷	—	اسیای عثمانی دمیر یوللری
یولی			
مرسین - اطنه خطی	۶۷	—	
عربستان / یافه - قدس خطی	۸۶	۱۰۰۰	
دمیر یوللری / بیروت - شام - حوران خطی	۲۴۷	۱۰۰۵	
ریاق - حلب خطی	۳۳۱	۱۰۴۴	۳۰۳۶
اسیای عثمانی یکونی			
یکون عمومی			۵۰۳۶

آلمان نفوذندن آزاده صاییه بیلان دمیر یوللر.

اوروپاده :

سلانیک - درسعادت التصاق خطی . — بودمیر یول امتیازی ۲۵ ایلول.

۳۰۸ ده موسیورده بودی نام ذاته ویریلوب ۱۳۱۳ سنه سنده ایشلتمکده باشلامشدر.

فرانسز سرمایه سیله انشا ایدلمشدر . مرکب اولدینی اقسام بروجه آتی در:

کيلو متره	
قره صولی - فيره جک (انا خطی).	۴۳۶,۲۳۷
سلانيک - کلندير شعبه سی	۶۲,۷۲۷
بادومه - دده آخاج شعبه سی	۹,۰۹۹
مجموع طول	۵۰۸,۰۶۴

اسياده:

مدتيه - بروسه دمير يولي. — بوخط ۱۲۸۹ ده بر عسکری قوميسيوني نظارتي تحتنده اوله رق حکومت طرفندن باشلانوب تسويه ترابيه سي ۱۲۹۰ ده ختام بولمش، فرشياتي ايکي فرانسز متعهدينه حواله ايداشدى . لکن اداره اجرا اولتان بويلاک انشاآت ۱۸۵ بيلک عثمانلي ايراسنه مال اولمغله اکلندن کلياً صرف نظر ايدلدى . حتى ۱۲۹۱ مایسنده يرلي واجبي بر چوق بانقه لر حکومته مراجعت ايدرك خطک اکلتي طلب ايتشارسده موافقت ايدلدى . ۱۲۹۵ ده درسعادت تجارت خانه لرندن بری دمير يولاک امتيازيني استحصال ايدرسده ۱۳۰۷ سنه سنه قدر نتیجه نديردمز .

۸ شباط ۱۳۰۶ تاريخنده بوخطک امتيازى موسيوناغل ماق کدره ويرلدى . بونک مقامنه قائم اولمق اوزره تشکيل اولتان بر عثمانلي شرکتي واسطه سيلاه انشا اولنوب ۸ حزيان ۱۳۰۸ ده ايشلمکه باشلادی .

بوخطک آچيقاني ۱۰۱۰ متره و طولی ۴۱۰۱۱۲ كيلو متر ددر .

عربستانده:

يافه قدس شريف خطی . — ايلريکي مقاله لره مراجعت اولنه .

بو برنجی قسمک مجموع طولی ۵۴۹,۱۸۶ كيلو متر ددر .

۳

منحصراً آلمانلره عائد بوانتان دمير يوللر .

اوروپاده :

سلانيک - ماستر دمير يولي . — ۱۵ تشرين اول ۱۳۰۶ ده امتيازى وورتيم بد نيميشه، ودر اينس بانقه سي مديري موسيو آلفرد قائلالاويه ويريلوب ۱۳۱۴ سنه سنده ايشلمکه باشلامشدر . طولی ۲۱۸,۵۶۶ كيلو متر ددر .

آسیاده :

اناطولی عثمانلی دمیر یوللری . -- بوشیکه متفرق و متعدد پارچه‌لردن مرکبدر . بغداد خط کیری شیکه‌نک ایکنجی قوی اولان قونیه قسمنک تمیدندن عبارت اولغله بوشیکه‌نک تاریخچه‌سی اوکرمک الزمدر .

اک اسکی اولان حیدر پاشا ازمید خطی ۲۲ حزیران ۱۲۸۷ تاریخده صادر اولان بر اراده سینه اوزرینه طوغریدن طوغریه حکومت طرفندن اشایدلی . مقصد حیدر پاشایی بصره کورفرزینه ربط ایتمکدی . انشآت ، آلمان مهندس‌لرندن ویلهلم فون پردسهل طرفندن سوق واداره و ۱۹ حزیران ۱۲۸۹ تاریخده عمومه کشاد ایدلی . فقط هرايشده اولدینی کبی بونوع اداره اموردهده وقوع بولان آسیب ، بطائت و باخصوص بونک نتیجه‌سی اوله‌رق تزايد ایدن مصارف واقعه‌دن خطک حکومت طرفندن ایشلدلمسینک سه‌روائله قابل توفیق و تاویل شیلر اولدینی آکلاشلدی . برطرفندن انکلیز لر بوخطک ایشلدلمسینی الده ایتمکه چالیورلردی . حتی برمدت ایچون نائل ده اولدیلر .

۱۴ مارت ۱۲۹۶ تاریخده ل. سه‌فهل‌ددر ، و. ژ. آلت ، سن . س. هانسون و شرکاسی ، ژ. زافیر و پولو ناملرندکی کیمسه‌لر یکرمی سنه مدت ایچون دمیر یولانی ایجاره موفق اولدیلر . مع مافییه بومسنت طرفنده حکومت هر نه وقت ایسترسه ویریلان امتیازی اشترا ایده بیامک حقنی حائر بولنیوردی . نته کیم چوق کچمه‌دن حکومت بو صلاحیتی استعمال ایتدی . چونکه احوال دن دائماً ماهرانه بر صورتده استفاده ایتکی بیان آلمان نفوذی انکلتزه نفوذیه توازن حاصل ایتمکه باشلامشدی .

۱۴ و ۲۲ ایلول ۱۳۰۴ ده صادر اولان ایکی اراده سینه آلمان بانکه‌سی وکیلی موسیو آلفرهد قائلالایه اولا حیدر پاشا - ازمید خطک ایشلدلمسینی وبعده ازمیدله انقره‌نی برلشدیرمک اوزره ۴۸۵ کیلومتره دمیر یول انشاسی امتیازینی ۹۹ سنه مدته احسان ایتدی . حکومت عائد اولان حیدر پاشا - ازمید دمیر یولیه ادوات متحرکه و ثابته‌سی و بالجمله تفرعات و مشتملاتی ۶ میلیون فرانق مقابلنده بوشرکته فروخت ایدلی . برنجی قسم ایچون ۱۰۳۰۰ فرانق و ایکنجی قسم جدید ایچون ده ۱۵۰۰۰ فرانق کیلو متره تخصیصاتی تعیین و تأمین ایدلی . شرکت

ایچون بوشرائط بالطبع پک فائده لی ایدی؛ زیرا خطك سنوی حاصلات غیر صافیه سی هر نه یه بالغ اولورسه اولسون ایشلدیلن بهر کیلو متره ایچون لازم کلن مبالغك اکللی درعهده ایدلمشدی .

میدانده یالکیز موسیو قائلولا کورونیورسهده حقیقته برلین ، ودراین آلمان بانقهرلینك وکیلی صفتیه حرکت ایدیوردی . بوایکی مؤسسه مالیه ۳ مارت ۱۳۰۵ تاریخده اناطولی عثمانلی دمیر یوللری شرکتی تشکیل ایتدیلر . یکی خطك انشاسنه مقتضی ۳۶ ملیون حصه سندیه ۱۴۰ ملیون تحویلاتی آلمانیه تدارك ودرت سنه صکره خطی عمومه کشاد ایتدیلر .

اناطولی عثمانلی شرکتك موفقیتی درحال تظاهر ایتدی .

۱ شباط ۱۳۰۸ ده صادر اولان بر اراده سنیه آلمان قومپانیه سنه دیگر بعض امتیازات بخش ایتدی : اولاً ۶۷۷۰ فرانق کیلو متره تخصیصاتیه اسکیشهردن بدأ ایدوب قونیه نك جنوبنه طوغری واصل اوله جق یکی بر قسملك انشاسی؛ ثانیاً انقره دن بدأ ایله قیصری، سیواس ویا دیاربکوردن کچهرك بغداده قدر اولان خط کیرك تأسیسی .

اناطولی عثمانلی دمیر یوللری شرکتی تبعات فیه سی نتیجه سنده قیصری خطك انشاسنی پک مصرفلی بولایغندن ۱۳۰۸ امتیازینك بوایکنجی قسمندن صرف نظر ویالکیز ۱۳۱۸ ده ختام بولان اسکیشهر - قونیه قسمنی کشاد ایتدی . اناطولی عثمانلی دمیر یوللری شرکتك بوکون حال فعالیتده بولان شبیکه سی اوچ قسمله اوچ شعبه دن مرکبدر :

۱ - حیدر پاشا - ازمید خطی ۹۱,۴۶۳

۱,۸۰۰ فنار یولی شعبه سی

۲ - ازمید - انقره خطی ۴۸۵,۳۷۲

۸,۷۳۰ حمیدیه - اطه پازاری شعبه سی

۳ - اسکیشهر - قونیه خطی ۴۳۳,۶۸۵

۱۰,۱۰۵ الایوند - کوتاهیه شعبه سی

۱۰۳۱,۱۵۵

یوشرکتك ملیتته کلنجه هر نه قدر با مقاوله عثمانلی صفتی حائر ایسه ده

آلمان اولدیغنه شبهه ایدیه من . بزده کی دمیر یول شرکتلرینک ملتیری نه اولورسه اولسون خصوصات عادیه ایچون هپ بردر . بونلر طبقی بزده ایکی تابعیتی حائز اشخاص کییدر . تحدث ایدن هر هانکی بر مسئله ده شرکتک محافظه ایدلک ایستیلان حقلی حقسز مدعیاتی هانکی طرفه مراجعتله قابل تأمین ایه شرکت اوزاسنی مرجع رسمی عد ایدر . شرکت عثمانلیدر ، محاکم عثمانیه یه ؛ ویا سرمایه داران اجنیدرلر ، قونسولاتویه مراجعت ایدلسنی ویا ایدیه جگنی درمیان ایدر .

آلمانلرک تحت اداره سنده بولنوب آلمان سرمایه سی و آلمان مالز مه سیله انشا ایداش اولان اناطولی دمیر یوللری بالطبع کاملاً آلمان آثاری و دأماً آلمان مالیدر .

اناطولی دمیر یوللری شیکه سی حقنده بو وجهله وقوعه کان تصرف تام آلمانلر ایچون پک بیوک بر موفقیت دیمکدی .

اخیراً آلمانلر ایچون بوندن دهامهم اولق اوزره تساسل ایدن ایکنجی بر موفقیت ده ظاهر آیکی ومتفرق فقط حقیقته اناطولی شرکتیه قطعياً متحد ومشرتک بر شرکت ویریان قونیه - بغداد - بصره خطی امتیازیدر .

مع مافیه آلمان افکار مضره سنک مظفرتی آنجق بر ساسله سعی وغیرت وفداکاری نتیجه سی اوله رق فعله حقیقه بیلدی . چونکه اوروپایی ، هارون رشیدک اواسرار انکیز بلده سنه رابط ایتک ایسته ین دمیر یول پروژدرلری بوکا موفقیت ایچون وقف ایدیلن حرص و طمع قدر کشیر ومختلفدر .

اللی بش سنه اول ری و یوناش اوناال نام انکلین غنیه سنده موسیو د. ج هوغازد شو وجهله شکایتده بولنیور : « بصره کورفرزی وهندستانه طوغری الجزیرده تأسیس اولنه جق بر دمیر یولانی شامل اولق اوزره انکلتره قابینه سیله عوام قمارده سنه مصرانه دینه جک صورته نه قدر پروژدرلر تکلیف ایدلدی ؟ » از جمله ۱۲۵۰ - ۱۲۶۱ سنه لرنده لوندرده فرات نهری سیر سفائنه دائر پک چوق بحثلر ایدلمشدر .

انکار عمومی بو وجهله آسیای عثمانی یه طوغری جلب ودعوت ایدلدیکندن اسکندرون کورفرزی جوارنده سویددن حرکت ایدرک بصره کورفرزنده کویت

لیماننه واصل اوله جق بردمیر یول تاسیسی فیکر یله ۱۲۶۷ سنه سندد بر شرکت تشکیل ایدر .
 بوقومپانیه نك باشنده جنرال تورفرانسس چهن نهی ايله هندستان شمندوفرلری
 رئیس موسیو اودیل هم آندرو بولنیوردی . ۱۲۷۲ ده بوقومپانیه حکومتدن
 برامتیاز فرمانیله انشا آتہ تخصیص اولنه جق سرمایہ نك تأمیناتی ایچون وعد
 استحصال ایدرسده . بوتخصیصات هیچ بروقت تأمین ایدیله مز . انکلترده
 ایسه تشبثات واقعہ نك رسماً اتزام ایدلدیکنی کورد میانلر ته ایکه ومخاطره لی دیه
 پک رغبت ایتزلر . بناء علیه چیفاردجنی تحویلات ایچون مشتری بوله میهرق
 حق امتیازینی ضایع ایدر .

۱۲۸۵ دن اعتباراً سویدد کویت پروژدسی ترقیات کوسترمکه باشلار .
 ۱۲۸۸ دطوغری ، عوام قماردسنك بعض اعضالری بو پروژدنی برصورت
 مساعده کارانده حسن قبول ایدرلر . مصارف محتمله ۱۰ ملیون انکلیزایرانی
 اولمق اوزره تخمین ایدیلور . مع مافیہ بالاخره ایشلر سورونجهده براقیلور .
 ظهور ایدن اندیشه لرده تشبثدن قطعی اوله رق صرف نظر ایدلمسنی موجب
 اولور . سویس قنالنك کشادنندن صکرده اسماعلیه یی بردمیر یول ايله کوویته ربط
 ایتک ایچون برچوق تکلیفاتده بولنیلور سده بو کذرگاه اووقت نظر دقتی جاب
 ایدجک درجهده کورلمز .

بوصردلرده مهندس ویلهم فون پرسساک پروژوسی قوددن فعله چیقمق
 اوزره بولنیوردی .

۱۳۱۸ ده درسمعادتده وفات ایدن مهندس پرسسل اوروپانك بر چوق
 یرلرنده دمیر یول انشا ایتدکدن صکره بارون هیرش طرفندن استانبوله
 جلب ایداش ویوقاریده ذکر ایدلدیکی وجهله بالاخره حیدر پاشا - ازمید
 خطنی حکومت حسابنه انشا ایتشدی . ممالک عثمانیه نك دمیر یوللرینی انشا ایتک
 فیکریله خرابهده کوستریلان پروژدلی تنظیم وتقدیم ایشدر .

(مابعدی وار) اسکیشر : شمندوفر قومیدری

محمد امین

